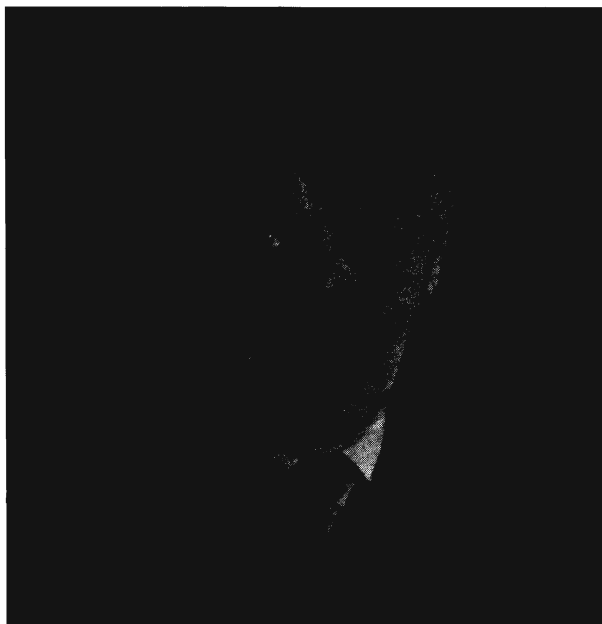

...Mikor utoljára vonult be munkaszolgálatra, már nagyon szoros volt a helyzet. Kiplakátozták, hogy a nőknek is be kell vonulni a lóversenypályára. Ámos elővette egy göngyölegben féltve őrzött festővásznát. Kiszabott belőle két hátizsákokot. Az egyik kisebb volt, azt nekem szánta, s a nagyobbikkal elment. Anyám krumplispogácsát süttött neki – ez volt Ámos kedvence – útravalónak. Mikor elindult, megcsókolt a lakásban, és azt kérte, ne nézzek utána. De hát én persze kikönyököltem az ablakon, és utána néztem. Nem nézett vissza. Biztosan tudta, hogy ott vagyok az ablakban. Kilépett a kapun.

ISAAC BASHEVIS SINGER HALÁLÁRA

Újból szegényebb lett a világirodalom és benne elsősorban a zsidó irodalom: nyolcvanhetedik születésnapja után tíz nappal örökre eltávozott Isaac Bashevis Singer, a Nobel-díjas író. A varsói gettó Krochmalna utcájából indult el valaha, és bátyja hívására hallgatva ment a náci üldözés elől Amerikába. De a Krochmalna utca és a gettó örök témája maradt: megszámlálhatatlan novellája és regények hosszú sora örökítette meg a kelet-európai zsidóság immár letűnt, zárt világát. Egész életén át jiddisül írta műveit, és hirdette, hogy „történhet bármi a jiddis nyelven, annak teremtett kincse soha el nem veszhet”.

Az a kincs, melyet írásaival ő adott a világnak, valóban nem veszhet el soha. Mi megőrizzük.

KISS MARIANNE

Jean-Paul Sartre

VÁDIRAT

AZ

ANTISZEMITIZMUS

ELLEN

A zsidógyűlölet – Sartre szerint – valójában az antiszemiták kisebbségi érzéseit fedi; megvetésük éppen az önmegvetéstől való szorongásban gyökeredzik. Az a csoport, mely képes hagyományörzésre egy kevésbé hagyományteremtő közegben, kiváltja társadalmi környezete dühét, s ha e csoport mentalitása érinthetetlennek, vagy értékeiben hozzáférhetetlennek bizonyul – e társadalmi környezet előbb-utóbb kedvét fogja lelni e csoport tagjainak *egyéni* sebezhetőségében, legyőzhetőségében. Sartre szerint a zsidóság éppen hogy karakterisztikus *pozitív* tulajdonságaival vált ki kontrollálhatatlan indulatokat. Az antiszemitizmus – és általában a fajüldözés a valamikori kannibalizmus és emberáldozati jelleg jegeit viseli magán: az elsajátíthatatlan vagy érthetetlen iránti pusztítás vágyát.

– Az író gondolatmenetének sommázata annak az egyetemességnek az áhítása, amely lényegtelenül teszi a hasonló eredetű különbségtételeket s ennél fogva elkerülhetővé a sokféle értelmű fasizmust. Magyar nyelven 1947-ben jelent meg először az egzisztencializmus központi alakjának, Jean-Paul Sartre-nak e kivételes érzékenységgel megírt könyve.

Cserépfalvi – Göncöl